

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.5.1.2025

**Pan
Radosław Witkowski
Prezydent Miasta Radomia
ul. Jana Kilińskiego 30
26-600 Radom**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/020 Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. 48224445772, lwa@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Radomiu ¹ , ul. Jana Kilińskiego 30 , 26-600 Radom.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Radosław Witkowski Prezydent Miasta Radomia ² od 9 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy. 2. Warunki finansowe do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Jan Sulima, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/49/2025 z 28 marca 2025 r. (akta kontroli str. 1)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina Miasta Radom⁶ zapewniła warunki organizacyjne i finansowe do realizacji prawa do nauki przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy⁷.

Właściwa organizacja nauki w oddziałach przygotowawczych, dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego, zajęć wyrównawczych oraz wsparcie nauczycieli posługujących się językiem ukraińskim i asystentów międzykulturowych w szkołach prowadzonych przez Gminę pozwoliła na prawidłową realizację zadań na rzecz pomocy uczniom uchodźcom z Ukrainy. Zapewniono im dostęp do pomocy materialnej o charakterze socjalnym, zakupiono podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe, a także zorganizowano dowóz do szkół. W Urzędzie, zgodnie z art. 41 ust 1 pkt 2 ustawy dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁸, prowadzono ewidencję spełniania obowiązku nauki, a na wniosek szkół podstawowych przekazywano informacje o stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat⁹.

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Prezydent Radomia.

³ Tj. 30 czerwca 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli stosuje ogólną jako pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Gmina.

⁷ Za uczniów uchodźców z Ukrainy uznano uczniów, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, ze zm.) lub przebywających na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyłych do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Dalej: uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy.

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 737, ze zm., dalej: ustawa Prawo oświatowe.

⁹ Na podstawie art. 41 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe.

Na podstawie § 5 i § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe¹⁰, w latach 2022-2025, w terminie do 31 stycznia, w Gminie opracowano i wdrożono plany dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Z zachowaniem terminów określonych w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹¹, corocznie informowano Radę Miejską w Radomiu o wykonaniu planu finansowego w zakresie finansowania zadań oświatowych z Funduszu Pomocy na rzecz uczniów uchodźców z Ukrainy. Wyodrębniono rachunek dochodów Funduszu Pomocy, a na lata 2022-2025 opracowano plany finansowe dla ww. rachunku.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025¹² Gmina była organem prowadzącym dla 78 szkół¹³. Według stanu na 30 września 2021 r. w szkołach tych było 15 384 uczniów spełniających obowiązek szkolny, przy czym nie było uczniów uchodźców z Ukrainy, a na 30 września 2022 r. było 15 522 uczniów, w tym 432 uczniów uchodźców z Ukrainy (co stanowiło 2,78% wszystkich uczniów). Na 30 września 2023 r. było 14 976 uczniów, w tym 450 uczniów uchodźców z Ukrainy (3,0%), a na 30 września 2024 r. – 15 750 uczniów, w tym 542 uczniów uchodźców z Ukrainy (3,44%).

(akta kontroli str. 17, 31-34 i 88)

Na 30 września 2021 r. w szkołach było 13 794 uczniów spełniających obowiązek nauki, przy czym nie było uczniów uchodźców z Ukrainy, a na 30 września 2022 r. było 14 618 uczniów, w tym 100 uczniów uchodźców z Ukrainy (co stanowiło 0,68% wszystkich uczniów). Na 30 września 2023 r. było 15 297 uczniów, w tym 136 uczniów uchodźców z Ukrainy (0,89%), a na 30 września 2024 r. – 14 270 uczniów, w tym 161 uczniów uchodźców z Ukrainy (1,13%). Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy wzrosła w roku szkolnym 2023/2024 w porównaniu do roku szkolnego 2022/2023 o 0,21%, a w roku szkolnym 2024/2025 wzrosła w stosunku do roku szkolnego 2022/2023 o 0,45% i o 0,24% w stosunku do roku szkolnego 2023/2024.

(akta kontroli str. 89)

Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy realizujących obowiązek szkolny w szkołach podstawowych w latach szkolnych 2022/2023-2024/2025 systematycznie rosła. Wg stanu na 30 września: w 2022 r. było 431 uczniów, w 2023 r. – 448 uczniów, w 2024 r. – 540 uczniów. W ww. okresie liczba tych uczniów wzrosła zatem o 109 (o 25,3%). Wg stanu na 30 września:

- w 2022 r. w szkole podstawowej specjalnej uczył się jeden uczeń,

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 2628, dalej: rozporządzenie w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

¹¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 337, ze zm., dalej: ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy.

¹² W myśl art. 94 ustawy Prawo oświatowe, rok szkolny obejmuje okres od 1 września każdego roku do 31 sierpnia następnego roku.

¹³ Były to: licea ogólnokształcące, ośrodek szkolno-wychowawczy, szkoły artystyczne, szkoły podstawowe, szkoły podstawowe specjalne, szkoły policealne, technika, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, branżowe szkoły I stopnia specjalne.

- w 2023 r. w szkole podstawowej ogólnokształcącej artystycznej uczył się – jeden uczeń oraz w szkole podstawowej specjalnej – jeden uczeń,
- w 2024 r. w szkołach podstawowych specjalnych uczyło się dwóch uczniów.
(akta kontroli str. 90)

Liczba uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniających obowiązek nauki w latach szkolnych 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025, w poszczególnych typach szkół, zmieniała się i wg stanu na 30 września:

- w 2022 r. w liceach ogólnokształcących uczyło się 55 uczniów, technikach – 34, szkołach branżowych I stopnia – 10 i ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe – jeden,
- w 2023 r. w liceach ogólnokształcących uczyło się 54 uczniów, technikach – 61, szkołach branżowych I stopnia – 20 i ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe – jeden,
- w 2024 r. w liceach ogólnokształcących uczyło się 62 uczniów, technikach – 67, szkołach branżowych I stopnia – 30 i ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe – dwóch.

Liczba uczniów uchodźców z Ukrainy w poszczególnych typach szkół w roku szkolnym 2024/2025 w stosunku do roku szkolnego 2022/2023 r. wzrosła:

- w liceach ogólnokształcących o siedmiu uczniów (o 12,7%),
- w technikach o 33 uczniów (o 97,0%),
- w szkołach branżowych I stopnia o 20 uczniów (o 200%),
- w ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe o jednego ucznia (o 100%).

(akta kontroli str. 91)

1.2. W okresie objętym kontrolą Gmina nie skorzystała z możliwości wynikających z przepisu art. 51 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, i nie utworzyła innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie szkołom dla uczniów uchodźców z Ukrainy. Prezydent Radomia wyjaśnił, że wynikało to z braku zapotrzebowania na takie działanie. W funkcjonujących szkołach i placówkach oświatowych zabezpieczono wystarczającą ilość miejsc, by umożliwić wszystkim chętnym uczniom – dzieciom uchodźców z Ukrainy realizację obowiązku szkolnego i nauki.

(akta kontroli str. 17-18)

1.3. W okresie objętym kontrolą Gmina nie zawarła porozumień w sprawie utworzenia innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie szkołom dla uczniów – dzieci uchodźców, w trybie przewidzianym w art. 51 ust. 6 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy.

Prezydent Radomia wyjaśnił, że osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne prowadzące niepubliczne przedszkole lub niepubliczną szkołę, nie występowały do Gminy Miasta Radomia z inicjatywą zawarcia ww. porozumień.

(akta kontroli str. 18)

1.4. Zgodnie z art. 165 ust. 11 ustawy Prawo oświatowe, Gmina zorganizowała w trzech prowadzonych przez siebie szkołach oddziały przygotowawcze:

- w Publicznej Szkole Podstawowej¹⁴ nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi trzy oddziały łączone na poziomie klas: I-III, IV-VI i VII-VIII, które funkcjonowały od 22 marca 2022 r. do 23 czerwca 2023 r. W roku szkolnym 2021/2022 do

¹⁴ Dalej: PSP.

oddziałów przygotowawczych uczęszczało 89 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, z czego do oddziału: I-III – 25 uczniów, IV-VI – 31 uczniów i oddziału VII-VIII - 33 uczniów. W roku szkolnym 2022/2023 do oddziałów przygotowawczych uczęszczało 67 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, z czego do oddziału: I-III - 14 uczniów, IV-VI – 27 uczniów i oddziału VII-VIII – 26 uczniów;

- w PSP nr 19 trzy oddziały łączone na poziomie klas: I-III, IV-VI i VII-VIII, które funkcjonowały od 21 marca do 24 czerwca 2022 r. Do oddziałów przygotowawczych w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało 49 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, z czego do oddziału: I-III – 16 uczniów, IV-VI – 19 uczniów i oddziału VII-VIII - 14 uczniów;
- w XIII Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi trzy oddziały łączone na poziomie klas I-II i III-IV. W roku szkolnym 2021/2022 do oddziałów przygotowawczych na poziomie szkoły ponadpodstawowej uczęszczało 54 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, z czego do dwóch oddziałów na poziomie klas I-II – 29 uczniów¹⁵ i III-IV – 25 uczniów¹⁶.

Dyrektor Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego w Radomiu poinformowała, że z dniem 1 września roku szkolnego 2022/2023, z uwagi na zwiększającą się liczbę uczniów – uchodźców z Ukrainy, został utworzony oddział ogólnodostępny IIB, do którego uczęszczało 33 uczniów – wszyscy pochodzili z Ukrainy.

Prezydent Radomia wyjaśnił, że oddziały przygotowawcze zorganizowano tylko w trzech ww. szkołach ponieważ posiadały one bazę lokalową umożliwiającą ich utworzenie. Ponadto Prezydent wyjaśnił, że oddziały przygotowawcze funkcjonowały w ww. latach, ponieważ tylko w tych latach szkoły zgłaszały zapotrzebowanie na utworzenie takich oddziałów.

(akta kontroli str. 18-19 i 275-276)

Na 30 września 2022 r., w 203 ogólnodostępnych oddziałach, obowiązek szkolny realizowało 381 uczniów – uchodźców z Ukrainy (tj. 88,4% uczniów obu rodzajów oddziałów), a w 3 oddziałach przygotowawczych 50 uczniów (11,6%). Wg stanu na 30 września 2023 i 2024 r., odpowiednio: w 237 i 280 – w oddziałach ogólnodostępnych obowiązek szkolny realizowali wszyscy uczniowie – uchodźcy z Ukrainy, odpowiednio 448 i 540 uczniów.

Według stanu na dzień 30 września 2022 r. trzy oddziały przygotowawcze, w relacji do wszystkich oddziałów ogólnodostępnych, stanowiły 1,5%. Na dzień 30 września 2023 i 2024 r. nie zorganizowano oddziałów przygotowawczych.

W roku szkolnym 2021/2022 w szkołach, w których realizowano obowiązek nauki, było 45 oddziałów ogólnodostępnych, przy czym wg stanu na 30 września 2021 r. w oddziałach tych nie uczyli się uchodźcy z Ukrainy.

Według stanu na dzień 30 września 2022, 2023 i 2024 r. było odpowiednio: 45, 78 i 105 oddziałów ogólnodostępnych, w których uczyło się: 100, 136 i 161 uczniów z Ukrainy. W ww. latach, wg stanu na 30 września, żaden uczeń z Ukrainy nie realizował obowiązku szkolnego w oddziale przygotowawczym.

(akta kontroli str. 92-93)

1.5. Zgodnie z art. 165 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe¹⁷, dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy Gmina zorganizowała dodatkową bezpłatną naukę języka

¹⁵ W tym 29 uczniów uczęszczało do oddziału funkcjonującego od 21 marca do 24 czerwca 2022 r., a 27 uczniów uczęszczało do oddziału funkcjonującego od 4 kwietnia do 24 czerwca 2022 r.

¹⁶ Oddział ten funkcjonował od 21 marca do 24 czerwca 2022 r.

¹⁷ Od 1 lipca 2024 r. także zgodnie z art. 55b ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy.

polskiego¹⁸. W latach szkolnych objętych kontrolą z zajęć tych skorzystało 1 522 uczniów¹⁹, z czego w roku szkolnym:

- 2021/2022 – 150 uczniów, z czego 139 w 26 szkołach podstawowych i 11 w pięciu szkołach ponadpodstawowych;
- 2022/2023 – 308 uczniów, z czego 244 w 28 szkołach podstawowych i 64 w 11 szkołach ponadpodstawowych;
- 2023/2024 – 535, z czego 473 w 31 szkołach podstawowych i 62 w siedmiu szkołach ponadpodstawowych;
- 2024/2025²⁰ – 534, z czego 472 w 30 szkołach podstawowych i 62 w dziewięciu szkołach ponadpodstawowych.

Z bezpłatnej nauki języka polskiego w roku szkolnym 2022/2023 skorzystało dwukrotnie więcej uczniów niż w roku szkolnym 2021/2022, a w kolejnym 2023/2024 nastąpił wzrost w stosunku do poprzedniego roku szkolnego o 73,7%. W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów korzystających z dodatkowych zajęć z języka polskiego, w stosunku do poprzedniego roku szkolnego, zmniejszyła się o jednego ucznia.

(akta kontroli str. 19 i 94)

1.6. W szkołach dla których organem prowadzącym była Gmina, zgodnie z art. 165 ust. 10 ustawy Prawo oświatowe, zorganizowano w poszczególnych latach szkolnych dodatkowe zajęcia wyrównawcze w zakresie przedmiotów nauczania, w których uczestniczyli uczniowie – dzieci uchodźcy z Ukrainy. Z zajęć tych skorzystało w roku szkolnym:

- 2021/2022 – 45 uczniów w sześciu szkołach podstawowych i czterech uczniach, a w trzech szkołach ponadpodstawowych,
- 2022/2023 – dwóch uczniów w jednej szkole podstawowej,
- 2023/2024 – dziewięciu uczniów w dwóch szkołach podstawowych,
- 2024/2025 – czterech uczniów w trzech szkołach podstawowych i dwóch uczniów w dwóch szkołach ponadpodstawowych.

(akta kontroli str. 20 i 95)

1.7. Gmina założyła w dniu 21 marca 2022 r. ewidencję oświadczeń rodziców uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, o kontynuowaniu kształcenia w ukraińskim systemie oświaty²¹. W latach objętych kontrolą w ewidencji nie odnotowano uczniów realizujących obowiązek szkolny oraz obowiązek nauki w trybie zdalnym.

(akta kontroli str. 35-36, 96 i 264-265)

1.8. Prezydent Radomia poinformował, że w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 nie wpłynęły ze szkół do organu prowadzącego wnioski dotyczące wyrażenia zgody na organizację w przedmiotowych placówkach nauki języka i kultury Ukrainy. W związku z powyższym Gmina nie zorganizowała dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy zajęć pozaszkolnych związanych z nauką języka i kulturą ukraińską. W ww. latach organizacje pozarządowe nie zwracały się do Gminy o organizację w szkole nauki języka i kultury Ukrainy, a Gmina nie

¹⁸ Zgodnie z art. 165 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe, osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego nie dłużej niż przez okres 24 miesięcy. Dodatkową naukę języka polskiego dla tych osób organizuje organ prowadzący szkołę.

¹⁹ W tym 1 328 uczniów w szkołach podstawowych i 194 uczniów w szkołach ponadpodstawowych.

²⁰ Do 27 czerwca, tj. na dzień zakończenia roku szkolnego.

²¹ Na podstawie § 15 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy - Dz. U. z 2023 r. poz. 2094, ze zm. dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy.

podejmowała w tym zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym zrzeszającym Ukraińców w Polsce.

(akta kontroli str. 21-22 i 37-38)

Prezydent Radomia poinformował, że w celu integracji uchodźców z Ukrainy z lokalną społecznością, Młodzieżowy Dom Kultury w Radomiu zorganizował w dniu 14 maja 2022 r., w Zespole Szkół Muzycznych w Radomiu, koncert charytatywny pn. *MOSTY*, który był formą podziękowania wszystkim, którzy na wiele różnych sposobów pomagają dotkniętym wojną obywatelom Ukrainy. Ponadto została uruchomiona akcja *Radomska oświata razem dla Ukrainy*, podczas której prowadzono zbiórkę artykułów potrzebnych uchodźcom. Wybrane produkty żywnościowe, artykuły higieniczne i inne były zbierane w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina i przekazane obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie Radomia, na granicy polsko-ukraińskiej oraz w samej Ukrainie. Uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy, w ramach integracji, brali udział m.in. w warsztatach, imprezach, wycieczkach, konkursach, olimpiadach, uroczystościach szkolnych, doskonaląc naukę języka polskiego oraz poznając kulturę naszego kraju.

(akta kontroli str. 21, 37-38)

1.9. W latach 2021/2022-2024/2025 (do 30 czerwca) w czterech szkołach prowadzonych przez Gminę, dla dzieci – uchodźców z Ukrainy zatrudniono dziewięć osób w charakterze pomocy nauczyciela, a jedną osobę, w jednej ze szkół w charakterze asystenta kulturowego. W charakterze pomocy nauczyciela zatrudnione były osoby w następujących szkołach:

- PSP nr 19 w Radomiu – w roku szkolnym 2021/2022 – dwie osoby od 21 marca do 24 czerwca 2022 r.;
- PSP nr 10 w Radomiu – w roku szkolnym 2021/2022 – cztery osoby, w tym trzy od 22 marca do 24 czerwca 2022 r. i jedna od 1 kwietnia do 24 czerwca 2022 r. oraz w roku szkolnym 2022/2023 – trzy osoby od września 2022 r. do 23 czerwca 2023 r.;
- PSP nr 24 w Radomiu, po jednej osobie w roku szkolnym 2022/2023 (od 20 listopada 2022 r. do 23 czerwca 2023 r.) oraz w roku szkolnym 2023/2024 (od września 2023 r. do 31 sierpnia 2024 r.);
- XIII Liceum Ogólnokształcącym w Radomiu – w roku szkolnym 2021/2022 - trzy osoby, w tym dwie od 22 marca do 24 czerwca 2022 r. i jedna od 4 kwietnia do 24 czerwca 2022 r.;

Jedna osoba była zatrudniona w charakterze asystenta międzykulturowego w PSP nr 24 w roku szkolnym 2024/2025 – od 2 października 2024 r. do 30 czerwca 2025 r.

(akta kontroli str. 22-23, 51-59 i 97)

1.10. W związku z sukcesywnym napływem dzieci – uchodźców z Ukrainy, w roku szkolnym 2021/2022 zatrudniono pięć osób pochodzenia ukraińskiego na stanowisku nauczyciela, po jednej w PSP nr 3, PSP nr 5 i PSP nr 23 oraz dwie osoby w PSP nr 10.

W roku szkolnym 2022/2023 w szkołach zatrudniano trzy osoby pochodzenia ukraińskiego na stanowisku nauczyciela, w tym jedną osobę w PSP nr 3 w Radomiu i dwie osoby w PSP nr 10. W roku szkolnym 2023/2024 w PSP nr 10 w Radomiu nadal zatrudniona była na stanowisku nauczyciela jedna osoba pochodzenia ukraińskiego. W roku szkolnym 2024/2025 Gmina nie zatrudniała nauczycieli pochodzenia ukraińskiego. Prezydent Radomia poinformował, że w Zespole Szkół Muzycznych w Radomiu od ponad 17 lat zatrudnionych jest

dwóch nauczycieli pochodzenia ukraińskiego, na stanowisku nauczyciela gry na fortepianie.

(akta kontroli str. 23)

1.11. Zgodnie z § 5 rozporządzenia w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, w latach 2022-2025, w terminie do 31 stycznia, w Gminie opracowywano i wdrażano²² plany dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół. Środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela²³, ustalono w wysokości 0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli w łącznej wysokości 10 771,9 tys. zł, z czego w: 2022 r. – 2 116,3 tys. zł, 2023 r. – 2 585,4 tys. zł, 2024 r. – 2 614,2 tys. zł i 2025 r. – 3 456,0 tys. zł.

W zarządzeniach Prezydenta Radomia w sprawie ustalenia planów dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół na poszczególne lata, w okresie 2022-2025 nie ujęto kierunków realizacji polityki oświatowej państwa²⁴, o których mowa w § 5 pkt 3 rozporządzenia w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Prezydent Radomia wyjaśnił, że ww. roczne plany finansowe w okresie 2022-2025 były opracowane na podstawie wniosków składanych przez poszczególne szkoły i na tej podstawie zostały przyznane dla nich środki finansowe. W ww. planach uwzględniono kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, ale nie zostało to opisane w zarządzeniach Prezydenta, bowiem ww. przepis prawa nie wskazuje, czy i w jaki sposób winno to być opisane lub udokumentowane.

(akta kontroli str. 24-25, 39-50 i 125)

1.12. Prezydent Radomia wyjaśnił, że w latach 2022-2025 dyrektorzy szkół podstawowych znajdujących się na obszarze Gminy co najmniej raz w roku występowali, na podstawie art. 41 ustawy Prawo oświatowe, z pisemnymi wnioskami do Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu o sporządzenie i udostępnienie imiennego wykazu dzieci z roczników podlegających obowiązkowi szkolnemu w wieku 3-18 lat zameldowanych w obwodach poszczególnych szkół zgodnie z wyznaczonymi granicami obwodów²⁵.

Dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich wyjaśniła, że wygenerowane dane w rejestrze mieszkańca oraz wydrukowane zestawienia²⁶ przekazywane były do szkół. W toku kontroli sprawdzono, że w 2023 r. dyrektorzy wszystkich 30 szkół podstawowych, dla których zgodnie z ww. uchwałą Rady Miejskiej z 26 sierpnia 2019 r., określono granice ich obwodów, wystąpili do Wydziału Spraw Obywatelskich o sporządzenie i udostępnienie imiennego wykazu dzieci i młodzieży zameldowanych w ich obwodach.

(akta kontroli str. 27 i 292-295)

²² Przyjęte do realizacji na mocy Zarządzeń Prezydenta Radomia nr: 3204/2022 z 18 stycznia 2022 r., 4201/2023 z 19 stycznia 2023 r., 5204/2024 z 30 stycznia 2024 r. oraz 751/2025 z 24 stycznia 2025 r.

²³ Dz. U. z 2024 r. poz. 986, ze zm., dalej: ustawa Karta nauczyciela.

²⁴ Ustalone przez Ministra Edukacji i Nauki na rok szkolny 2021/2022 nr DKO-WNP.4092.46.2021.DB (zmienione pismem z 28 marca 2022 r.) oraz przez Ministra Edukacji Narodowej na lata szkolne: 2022/2023 (pismo DKO- WNP.4092.75.2022.DB z 8 lipca 2022 r.) i na 2023/2024 (pismo DKOTC-WNP.4092.3.2024.AMA z 12 czerwca 2024 r.) oraz przez Ministra Edukacji na rok szkolny 2024/2025 (pismo DKOTC- WNP.4092.3.2024.AMA z 12 czerwca 2024 r.).

²⁵ Ustalonych w uchwale Rady Miejskiej w Radomiu nr XXIV/205/2019 z 26 sierpnia 2019 r., w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Miasta Radomia oraz określenia granic ich obwodów od dnia 1 września 2019 r.

²⁶ Zestawienia zawierały nazwisko i imię dziecka, datę urodzenia, imię ojca i imię matki, adres zameldowania, miejsce urodzenia oraz PESEL.

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, w Wydziale Edukacji prowadzono ewidencję spełniania obowiązku nauki²⁷. Ewidencja ta prowadzona była w formie elektronicznej w Zintegrowanym Systemie Zarządzania Oświatą w Gminie²⁸ i zawierała następujące dane o uczniach: imię, drugie imię, nazwisko, numer PESEL, płeć, data urodzenia, miejsce urodzenia, kod pocztowy, ulica, numer domu oraz mieszkania. Ww. dane były każdego roku objętego kontrolą pozyskiwane w formie elektronicznej z Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu w celu ich zaimportowania do ww. systemu. System ZSZO umożliwiał porównanie pozyskanych danych z danymi raportowanymi z aplikacji do obsługi szkolnego sekretariatu w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Gmina, a następnie wygenerowanie raportu uczniów, co do których brak jest informacji o spełnianiu przez nich obowiązku nauki. Na podstawie uzyskanych informacji, zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe, pracownicy Wydziału Edukacji kontrolowali spełnianie obowiązku nauki przez młodzież zamieszkałą na terenie Gminy. Po stwierdzeniu, że dany uczeń nie spełnia obowiązku nauki, rodzice/opiekunowie prawni wzywani byli do przekazania oświadczenia potwierdzającego spełnianie przez ucznia obowiązku nauki.

(akta kontroli str. 25-27, 75- 82 i 312)

W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 30 czerwca), na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy Prawo Oświatowe, Gmina występowała do rodziców dzieci zamieszkujących na jej terenie z żądaniem przekazania informacji o formie spełniania obowiązku nauki przez ich dziecko. W ww. latach do rodziców/opiekunów wysłano 1 572 wezwania w celu uzyskania informacji o formie spełniania obowiązku nauki przez ucznia, z czego w roku szkolnym: 2021/2022 – 497 wezwania, 2022/2023 – 402, 2023/2024 – 371, 2024/2025 – 302²⁹.

Prezydent Radomia wyjaśnił, że nie jest możliwe określenie, jaka część z ww. wezwań kierowana była do rodziców dzieci – uchodźców z Ukrainy, ponieważ dane pozyskane z Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu nie pozwalają na ustalenie, które dzieci są dziećmi uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 28, 74, 276)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina zorganizowała dla uczniów – uchodźców z Ukrainy naukę w oddziałach przygotowawczych, dodatkową bezpłatną naukę języka polskiego oraz zajęcia wyrównawcze, a także zatrudniła nauczycieli posługujących się językiem ukraińskim i asystentów międzykulturowych. Realizowano obowiązek prowadzenia ewidencji spełniania obowiązku nauki, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe.

²⁷ Dalej: ewidencja.

²⁸ Dalej: System ZSZO.

²⁹ Wezwania podpisywane były przez Dyrektora Wydziału Edukacji Urzędu na podstawie Upoważnienia Prezydenta Radomia nr 387/2020 z 19 listopada 2020 r.

2. Warunki finansowe do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.

2.1. Zgodnie z art. 14 ust. 14 i 15 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, Gmina wydzieliła³⁰ rachunek bankowy w celu obsługi Funduszu Pomocy Ukrainie, dla którego, zarządzeniem Prezydenta Radomia³¹, ustalano plan finansowy z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy. Dochody Funduszu w okresie od 2022 r. do 2025 r. (do 30 czerwca) wynosiły odpowiednio: 27 657,3 tys. zł, 25 834,8 tys. zł, 21 620,5 tys. zł, 10 490,0 tys. zł. Wydatki Funduszu w tym okresie wyniosły odpowiednio: 27 636,9 tys. zł³², 25 844,1 tys. zł, 21 628,8 tys. zł³³, 9 383,7 tys. zł. Wykonanie wydatków w latach 2022-2024 wynosiło odpowiednio: 99,93%, 100,04%³⁴, 100,04%³⁵ i na 30 czerwca 2025 r. 89,48%.

Zgodnie z art. 14 ust. 19 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, informacje o wykonaniu ww. planów Prezydent Radomia przekazywał, po zakończeniu roku budżetowego³⁶, Radzie Miejskiej w Radomiu.

(akta kontroli str. 132, 180- 252)

2.2. Na dodatkowe zadania oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi – uczniami uchodźców z Ukrainy³⁷, z Funduszu Pomocy w latach 2022-2025 (do 30 czerwca) wydatkowano 34 551,9 tys. zł, z czego: w 2022 r. – 5 667,5 tys. zł, w tym 1 010,8 tys. zł stanowiła dotacja celowa dla jednostki spoza sektora finansów publicznych na finansowanie lub dofinansowanie zadań bieżących związanych z pomocą obywatelom Ukrainy (§ 2340)³⁸; w 2023 r. – 9 989,8 tys. zł, w tym 1 877,2 tys. zł w ramach dotacji celowej; w 2024 r. – 11 703,6 tys. zł, w tym 2 793,7 tys. zł w ramach dotacji celowej i I w półroczu 2025 r. – 8 668,2 tys. zł, w tym 3 038,6 tys. zł w ramach dotacji celowej.

(akta kontroli str. 108, 133-142)

2.3. W latach objętych kontrolą, zgodnie z art. 50b ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, na podstawie składanych wniosków do Wojewody Mazowieckiego³⁹, Gmina otrzymała dotację celową z Funduszu Pomocy na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy⁴⁰, w kwocie 187,7 tys. zł, z czego: w 2022 r. – 41,8 tys. zł dla 464 uczniów, w 2023 r. – 74,6 tys. zł dla 518 uczniów, w 2024 r. – 71,3 tys. zł dla 585 uczniów. Ze środków dotacji Gmina wydatkowała 184,2 tys. zł, z czego: w 2022 r. – 41,4 tys. zł na zakupy ww. materiałów dla 463

³⁰ 28 lutego 2022 r.

³¹ Nr 3406/2022 z 31 marca 2022 r., które było aktualizowane w latach 2022-2025 (do 30 września) 32 zarządzeniami w sprawie zmiany planu finansowego dla wydzielonego rachunku dochodów o numerze 24 1240 3259 1111 0010 4663 5368 finansowanego ze środków Funduszu Pomocy.

³² W 2022 r. Gmina nie wydatkowała 20,4 tys. zł otrzymanych z Funduszu Pomocy.

³³ Na koniec 2024 r. na rachunku Funduszu Pomocy pozostało 2,8 tys. zł, które nie zostały wydatkowane w 2022 r.

³⁴ W 2023 r. Gmina oprócz środków otrzymanych w tym roku wydatkowała także 9,3 tys. zł niewydatkowane w 2022 r.

³⁵ W 2024 r. Gmina oprócz środków otrzymanych w tym roku wydatkowała także 8,3 tys. zł niewydatkowane w 2022 r.

³⁶ Jako załącznik do sprawozdania z wykonania budżetu w latach 2022-2024, zarządzeniami nr: 4397/2023 z 30 marca 2023 r., 5371/2024 z 28 marca 2024 r. i 983/2025 z 28 marca 2025 r.

³⁷ Dział 801 – Oświata i wychowanie, dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza i dział 852 – Pomoc społeczna.

³⁸ A w latach 2023-2025, § 2580 - dotacja podmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczonych do sektora finansów publicznych. Dalej: dotacja celowa.

³⁹ Za pośrednictwem Kuratorium Oświaty w Warszawie.

⁴⁰ Dla uczniów publicznych i niepublicznych szkół podstawowych oraz szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej.

uczniów, w 2023 r. – 72,6 tys. zł dla 514 uczniów, w 2024 r. – 70,1 tys. zł dla 585 uczniów. Niewykorzystana dotacja, w łącznej kwocie 3,5 tys. zł⁴¹, zwrócona została terminowo na rachunek Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

Prezydent Radomia wyjaśnił, że w 2022 i 2023 r. wnioskowano o dotację celową na podręczniki, materiały edukacyjne dla większej liczby uczniów niż wydatkowano, ponieważ ostatecznie zmniejszyła się liczba uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy.

Dyrektor Wydziału Edukacji poinformowała, że 27 czerwca 2025 r. Gmina złożyła wniosek o udzielenie dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe dla 579 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 108-111, 121 i 296-299)

2.4. Na zasadach określonych w rozdziale 8a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴², w związku z art. 53 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, pomocy materialnej uczniom uchodźcom z Ukrainy udzielał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu⁴³. Podstawą przyznawania świadczeń był regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Radomia, stanowiący załącznik do uchwały Rady Miejskiej w Radomiu⁴⁴. Uchwałą nr 151/2015 z dnia 26 czerwca 2015 r. Rady Miejskiej w Radomiu, z dniem 1 lipca 2015 r. upoważniono dyrektora MOPS do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów i słuchaczy zamieszkałych na terenie Radomia na podstawie ustawy o systemie oświaty.

Zgodnie z art. 90c ust. 2 ustawy o systemie oświaty, pomocy socjalnej udzielano w formie stypendiów oraz zasiłków szkolnych. W latach 2022-2025 (do 30 czerwca) wydatkowano na ten cel 215,6 tys. zł, z czego:

- w 2022 r. – 46,9 tys. zł na wypłatę stypendium szkolnego dla 63 uczniów oraz wypłatę zasiłku szkolnego dla 3 uczniów,
- w 2023 r. – 83,9 tys. zł na wypłatę stypendium szkolnego dla 101 uczniów,
- w 2024 r. – 60,5 tys. zł na wypłatę stypendium szkolnego dla 78 uczniów,
- w 2025 r. (do 30 czerwca) – 24,3 tys. zł na wypłatę stypendium szkolnego dla 26 uczniów.

Dyrektor MOPS wyjaśnił, że stypendia były udzielane w formie pieniężnej na cele o charakterze edukacyjnym, a wnioskodawca po jego otrzymaniu przedstawiał imienne rachunki, faktury lub inne dokumenty potwierdzające wydatkowanie stypendium na cele edukacyjne. Zasiłek szkolny był przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym, w związku z trudną rodzinną sytuacją finansową, spowodowaną koniecznością opuszczenia Ukrainy w związku z działaniami wojennymi.

(akta kontroli str. 112, 128-129, 280-291)

2.5. Gmina na podstawie art. 52 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, a także art. 39 ust. 4 pkt 1 ustawy – Prawo oświatowe, dla niepełnosprawnych uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy zorganizowała bezpłatny transport do miejsca

⁴¹ Z tego w roku: 2022 – 0,4 tys. zł, 2022 – 2,0 tys. zł i 2022 – 1,1 tys. zł. Niewykorzystane dotacje zwracane były co roku terminowo, tj. do 15 stycznia roku następnego.

⁴² Dz. U z 2025 r. poz. 881 ze zm., dalej: ustawa o systemie oświaty.

⁴³ Jednostka organizacyjna Gminy działająca na podstawie statutu, nadanego uchwałą Nr 421/2004 Rady Miejskiej w Radomiu 17 maja 2004 r., tekst jednolity – obwieszczenie Rady Miejskiej w Radomiu z 28 marca 2022 r., dalej: MOPS.

⁴⁴ Nr 150/2015 z 26 czerwca 2015 r.

kształcenia w latach 2022-2025 dla 9 uczniów, w tym dla: sześciu uczniów Zespołu Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Radomiu⁴⁵ (w 2022 roku – trzech uczniów i dla jednego w roku 2023 i 2024 oraz w I półroczu 2025 r.).

Dyrektor ww. Zespołu wyjaśnił, że dowóz uczniów był realizowany na wniosek rodziców/opiekunów prawnych. Zadanie wykonywano wykorzystując tabor szkolny będący w dyspozycji placówki. W czasie przewozu opiekę uczniom zapewniały pomoce nauczyciela, które były zatrudnione przez ww. placówkę na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze tj. 40 godzin tygodniowo.

Ponadto w latach 2022-2025 (do 30 czerwca) Gmina zapewniła bezpłatny transport dla trójki niepełnosprawnych uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Dowóz realizowany był przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Sp. z o.o. w Radomiu⁴⁶ z miejsca zakwaterowania do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Radomiu. Opiekę nad uczniami podczas transportu sprawowali pracownicy ww. Ośrodka.

(akta kontroli str. 113, 130, 143-149)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina wywiązała się z obowiązku wydzielenia rachunku bankowego w celu obsługi Funduszu Pomocy Ukrainie, dla którego, ustalano plan finansowy z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy.

Z zachowaniem terminów określonych w art. 14 ust. 19 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, corocznie informowano Radę Miejską w Radomiu o wykonaniu planu finansowego w zakresie finansowania zadań oświatowych z Funduszu Pomocy na rzecz uczniów uchodźców z Ukrainy. W 2023 r. Gmina rzetelnie realizując zadania z zakresu wsparcia uczniów uchodźców z Ukrainy wykorzystwała, wynikającą z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, możliwość pozyskania środków na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych o ćwiczeniowych dla uczniów uchodźców z Ukrainy. Niewykorzystaną na ten cel kwotę terminowo zwrócono na rachunek Wojewody Mazowieckiego. Zgodnie z przepisami ustawy o systemie oświaty zorganizowano również udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla tych uczniów, a także stworzono im możliwość korzystania z bezpłatnego transportu do szkoły.

IV. Uwagi i wnioski

Uwaga

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia następującą uwagę.

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 41 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe, prezydent miasta jest obowiązany przekazywać dyrektorom publicznych szkół podstawowych na obszarze gminy informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3-18 lat. Przepis ten nie przewiduje realizacji tego obowiązku wyłącznie na wniosek szkół, a wręcz przeciwnie nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek podejmowania działań z własnej inicjatywy. Dane te powinny być przekazywane corocznie, co najmniej

⁴⁵ W skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 16 Specjalna im. Św. Brata Alberta oraz Publiczna Szkoła Przystosowująca do Pracy Specjalna im. św. Brata Alberta – 3 letnia szkoła ponadpodstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

⁴⁶ Na podstawie umowy z 10 czerwca 2022 r. .

raz do roku bez wezwania w terminie umożliwiającym dyrektorom prawidłowe wykonanie zadań związanych z realizacją obowiązku szkolnego.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 25 lipca 2025 r.

Kontroler
Jan Sulima
główny specjalista
kontroli państwowej
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor
z up. Wiesława Bronisz
p.o. Wicedyrektor Delegatury
/-/